

“Ötən ilin son gecəsi”

İlayrıcı ərəfəsində Xalq yazıçısı Anarın pyesi əsasında rejissor Gülbəniz Əzimzadənin 1983-cü ildə quruluş verdiyi, böyük marağa səbəb olmuş bu filmi xatırladıq. Orada baş verən həyat həqiqətlərini sərf-nəzər elədik...

“Ötən ilin son gecəsi” filmi anaya, evin ocağını sönməyə qoymayan qadına həsr olunub. Təzə ilə bir neçə saat qalmış Həmidə hazırlıqlarını görüb qurtarır. Kiçik oğlu Tofiq dostlarını qonaq gətirir. Amma bacısı Dilarə də, qardaşı Rüstəm də evdə olduqları üçün Tofiqil sərbəstlik axtarışı ilə başqa sinif yoldaşlarının evinə gedirlər. Nişanlısı ilə küsülü olan Rüstəm az sonra anasının təkidi ilə ona zəng edib barışır və görüşünə yollanır. Elə bu dəmdə böyük qız Gülarə əri və oğlu ilə gəlir. Həmidənin bu sevinci də uzun çəkmir. Onlar başqa ziyafətə getməli olduqlarına görə uşağı nənənin yanında qoyub çıxırlar. Ardınca məktəb tədbirinə dəvət edilməmiş Dilarənin rəfiqəsi gələrək direktorun onu şənliyə çağırdığını deyir. Dilarə də gedəsi olur və Həmidə bayram axşamı evdə tək qalır. Təbrik teleqramı gətirən poçtalyonu süfrə arxasına dəvət edir. Təsadüfi qonaq övlad naxələfliyindən danışır, amma Həmidə onunla razılaşmır. Uşaqlarını ayağa vermir.

Poçtalyon gedəndən sonra yalqızlıqdan sıxılan Həmidə mərhum əri Qəzənfərin səsi yazılmış kasetə qulaq asaraq təskinlik tapır...

Səksən iki yaşlı Xalq artisti, Prezidentin fərdi təqaüdüçüsü Elmira Şabanova "Azərbaycanfilm" kinostudiyasında 30-a yaxın bədii filmə çəkilib. “Əsl dost”, “Səhər”, “Gəmi saatının sirri”, “Təhminə”, “Fəryad” filmlərində uğurla oynayıb. Bir müddət kino fəaliyyətinə ara verən Elmira xanım 40 yaşından sonra yenidən məhsuldar çalışmalarına qayıdıb. 80-ci illərdə bir-birinin ardınca kino, radio və televiziya da maraqlı obrazlar yaradıb.

Bu da bir təsadüfdür ki, Elmira xanım Azərbaycan kinematografiyasında iki Həmidə obrazının yaradıcısı kimi tanınır. 1986-cı ildə yenə də Anarın ssenarisi əsasında və rejissorluğu ilə çəkilmiş “Qəm pəncərəsi” filmində Həmidə rolu da çox uğurlu alınıb. Bir sözlə, Elmira xanım sadıq ömür-gün dostu, həssas ana rollarının mahir ifaçısıdır.

“Ötən ilin son gecəsi” o qədər təbii alınıb ki, istər-istəməz Həmidə obrazı ilə aktrisanın öz həyatı arasında eyniliklərin ola biləcəyi fikri yaranır. Amma bu, qətiyyənlə belə deyil. Elmira xanım mərhum yoldaşı, kinorejissor Rüşət Şabanovla ailə dəyərlərini uca tutan sevgi dolu həyat yaşayıb. Rüşət müəllim 1967–1977-ci illərdə "Azərbaycantelefilm"-in baş rejissoru olub. Ümumrusiya Dövlət Kinematografiya İnstitutunu bitirən, bir sıra filmin rejissoru olan oğlu Fuad Şabanov da, Dövlət Film Fondunda çalışan qızı Leyla da onu heç vaxt tək qoymayıblar. Yalqız qalan ana obrazını böyük ustalılıqla yaratması isə yalnız onun böyük istedadı, obrazın daxilinə dərinləndirən nüfuz edən bilməsi sayəsində mümkün olub. Əzizlərinin qayğısı daim onu əhatə edib. İndi bir qədər aralı olsalar da, tez-tez yanına gəlir, gündə neçə dəfə zəng vururlar.

“Ötən ilin son gecəsi” sosial reallıqların diktəsindən yaranıb. Ana o qədər övladcanlıdır ki, Yeni il gecəsi bir-bir üzr istəyib onu tərk edən balalarını, necə deyərlər, min dillə yola salır, arxayın gedin, – deyir ki, şənliklərdə yarı canları onun yanında qalmasın, dostları ilə necə lazımdırsa, əylənsinlər.

Ötəri baxışla ananın halını bir qadın, valideyn dramı da saymaq olar. Rejissor Həmidənin ana kimi deyil, qadın kimi tənhaılığına işarələr edir. Xatırlayırıq ki, epizodlardan birində Həmidə ana güzgü qarşısında dayanaraq üz-gözünə əl gəzdirir, ötən gəncliyinin, Qəzənfərli günlərinin, solan çöhrəsinin xiffətini çəkir. Beləcə, filmdə vəziyyət izah olunmur, seyrçiyə hiss etdirilir.

Bu barədə özündən soruşsanız, Elmira xanım deyəcək ki, “Ötən ilin son gecəsi” bir növ həyatın sərt üzünü göstərir. Bu, qanunauyğunluqdur. Quş öz yuvasında balalarını böyüdükdən, uçmaq öyrəndəndən sonra onlar pərvazlanıb gedir. İnsan da belədir. Axı, hərənin öz taleyi, öz qayğıları var. Təki, biləsən ki, yadlaşmayıblar, səni sevirilər, unutmurlar. Bu qovhaqov zamanda vaxtları olsa, yanına can atırlar.

Həmkarlarımdan biri haqlı olaraq yazır ki, Elmira Şabanovanı xoşbəxt edən başqa dəyərdir: tək deyil. Övladlar, nəvələr, nəticələr, tələbələr ilə ünsiyyətlər kinonun gətirdiyi şöhrətdən daha gözəldir. Və Elmira xanım o dəyərin ləzzətini halal haqq kimi doya-doya yaşayır...

Heç bir ananın bayramlarda tək qalmaması arzusu ilə:

ƏLİ NƏCƏFXANLI,

“Xalq qəzeti”